

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande

Vicelantråd
Camilla Gunell

Föredragande

Vattenbiolog
Susanne Vävare

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 136

SMHI:s projektplan och offert avseende belastnings-
/modellverktyg för Åland med tillhörande webbgränssnitt -
Ålands vattenwebb

ÅLR 2016/6808

234 S4

Åland har behov av ett modernt belastningsverktyg och modeller för att öka kunskapen om tillståndet i kustvattenmiljön för att följa upp effekter av olika åtgärder för att förbättra tillståndet i sjöar, kust och hav.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att anta SMHI:s projektplan och offert avseende belastnings-/modellverktyg för Åland – med tillhörande webbgränssnitt - Ålands vattenwebb enligt **bilaga 1 S416E63**.

SMHI
Samhälle och säkerhet
Att. Niclas Hjerdt
SE-601 76 Norrköping
SVERIGE

Hänvisning

Kontaktperson
Susanne Vävare

Ärende

**LANDSKAPREGERINGEN BESLUTAR ATT ANTA
SMHI:S PROJEKTPLAN OCH OFFERT AVSEENDE
BELASTNINGS-/MODELLVERKTYG FÖR ÅLAND
MED TILLHÖRANDE WEBBGRÄNSSNITT-
ÅLANDS VATTENWEBB**

Beslut

Landskapsregeringen beslutar härmed att anta projektplan med uppräknade kostnader från SMHI för att utveckla Ålands vattenwebb, där en landsbaserad modell (Å-HYPE) kopplas ihop med en kustzonsmodell och ett webbgränssnitt tillgängliggörs med modellberäkningar på land och i kustvatten.

Bakgrund och motiveringar

Åland har behov av ett modernt belastningsverktyg och modeller för att öka kunskapen om tillståndet i kustvattenmiljön och för att följa upp effekter av olika åtgärder med avsikt att förbättra tillståndet i sjöar, kust och hav. Belastningsverktyg-/modeller behövs för att effektivisera förvaltningen till samma nivå som i riket och Sverige samt andra Östersjöländer. Ett vetenskapligt belastningsverktyg/-modell är nödvändigt för att uppfylla alla krav i ramdirektivet för en marin strategi, vattendirektivet och för övriga vattenrelaterade direktiv samt olika program.

De belastningsverktyg och modeller som har utvecklats i Östersjön består av en land- och en kustzonsmodell som kopplas ihop, varför kustvattenförekomsternas indelning måste uppdateras. Avrinning från land påverkar statusen i kust och hav.

De möjliga aktörer som kan ta fram dylika belastningsverktyg för Östersjön är Finlands miljöcentral, SYKE, samt SMHI. SMHI är en

statlig myndighet i Sverige under miljö- och energidepartementet med uppdraget att vara ett expertorgan inom meteorologi, hydrologi, oceanografi och klimatologi och där syftet är en god samhällsplanering och hållbart samhälle. Finlands miljöcentral - SYKE - är ett forsknings- och expertinstitut som producerar information, kompetens och tjänster som är nödvändiga för en hållbar utveckling i samhället. SYKE ingår som en del i den statliga miljöförvaltningen i Finland och lyder under miljöministeriet.

En dialog har genomförts med både SYKE och SMHI avseende ett belastningsverktyg/-modeller för Åland med diskussion om kostnader och möjliga tidsramar för genomförande. Landskapsregeringen har fått kostnadsförslag från både SMHI och SYKE. Det var inga stora skillnader i pris, men SMHI kan tillhandahålla allt på svenska samt att det finns möjligheter för allmänheten och andra på Åland att använda ett användarvänligt webbgränssnitt. Webbgränssnittet kommer att vara offentligt och olika användare som t.ex. allmänhet, verksamhetsutövare, kommuner med flera kommer att kunna ladda ned tidsserier med uppgifter om vattenförekomster och belastning från olika källor med mera.

På grund av ovan nämnda skäl har landskapsregeringen beslutat sig för att anta SMHI:s projektplan med tillhörande kostnader. Landskapsregeringen vill dock inte utesluta möjligheter till framtida samarbete med SYKE, då det skulle vara stora fördelar att låta åländska data ingå i de finska modellerna. Landskapsregeringen lämnar därför detta öppet för fortsatt dialog med SYKE.

Arbetet med att utveckla SMHI:s modellverktyg är arbetskrävande och kräver ett samarbete mellan både landskapsregeringen samt expertmyndigheten. SMHI har skickat en projektplan, där det framgår vilka arbetsinsatser och vilket samarbete som krävs av respektive myndighet. Sammantaget bistår både SMHI och landskapsregeringen med befintliga personal- och andra resurser, även utanför de ansökta medlen som anges i projektplanen. I projektplanen framgår att landskapsregeringen ska bidra med data och arbete för att utveckla modellverktygen, men kostnaderna för detta finns inte upptagna i projektbeskrivningen. Landskapsregeringen kommer att bistå med åtminstone tre tjänstemäns arbetsinsatser motsvarande ca 6-7 månaders arbete totalt, samt med mätdata och analyser som finansieras genom annat budgetmoment.

Ett samarbetsprojekt av detta slag faller in under tillämpningen av undantag vid upphandling (ÅFS 2015:52, paragraf 3 punkt 5), men trots detta undersökte landskapsregeringen vad olika expertmyndigheter hade att erbjuda.

Det handlar om ett belastningsverktyg/-modell som utgör en forskningsinriktad utvecklingstjänst samt samarbete mellan två myndigheter, där båda bidrar med eget arbete utöver kostnader i projektplan och stödansökan och ingen part gör någon vinst. Resultaten av samarbetsprojektet kommer att gagna många, då webbgränssnittet är offentligt och användarvänligt. Skälen för att motivera undantag har beskrivits i ett brev skickat till Ålands landskapsregerings näringsavdelning.

Miljöbyrån har ansökt om strukturstöd från Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) via näringsavdelningens fiskeribyrå, för att ta fram detta belastningsverktyg/-modell under perioden 25.11.2016 till den 31.1.2018. Ansökan beviljades den 22.11.2016

Tillämpade lagrum

Ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EU) samt vattendirektivet (2000/60/EU)

Vattenlag (1996:61), 5 kap. 20,21 och 22 §§.

LL (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lag om offentlig upphandling, 1§ 1 samt ÅFS 2015:52, paragraf 3 punkt 5.

Vicelantråd

Camilla Gunell

Vattenbiolog

Susanne Vävare

BILAGOR

Projektplan
Besvärsanvisning

FÖR KÄNNEDOM

SYKE, Att. Risto Lignell, Marine Ecosystem Functioning and Modeling Unit, P.O. Box 140, FI-00251 Helsingfors
Mikael Wennström, Härst.
Maija Häggblom, Härst.
Ralf Stolt, Härst.

Niclas Hjerdt och Håkan Sanner

Ålands Vattenwebb - projektplan och kostnader

Detta är en reviderad projektplan med offert för arbetet att sätta upp Ålands Vattenwebb under 2016-2017. Planen följer till stora delar den ursprungliga planen/offerten från 2016-08-12 men har nu förlängts till 2017, vilket innebär att Kustzonsmodellen sätts upp mer heltäckande för Åland jämfört med de tre pilotområden som föreslogs i den ursprungliga planen, samt att fler funktioner tas fram i Å-Vattenwebb.

Projektets delmoment:

1. Inledande workshop för modellexperter och Ålands landskapsregering vid SMHI i Norrköping.
2. Uppsättning och kalibrering av Å-HYPE (Ålands-HYPE)
3. Uppsättning och kalibrering av Ålands-Kustzonsmodell
4. Uppsättning och drift av Å-Vattenwebb (Ålands Vattenwebb) där resultaten från modellerna kan laddas ner och presenteras.

1. Inledande workshop vid SMHI i Norrköping

Under hösten 2016 anordnas en workshop vid SMHI (mån-fre) för experter från SMHI och Ålands landskapsregering i syfte att komma igång med projektet. Under veckan inventerar vi indata till modellerna så det är viktigt att personer med tillgång och kunskaper om databaser från Åland är närvarande.

2. Uppsättning av Å-HYPE, en modell för beräkning av vattenkvalitet på Åland

SMHI tar fram en modelluppsättning för Åland för beräkning av vattenflöden, kväve- och fosfortransport, förutsatt att Ålands landskapsregering tillgängliggör:

- a) Delavrinningsområden med hydrologiskt nätverk. Ytvattendelare vid kusten bör vara matchade med kustvattenförekomsternas gränser.
- b) Punktutsläpp av kväve och fosfor, helst uppdelat i kvävefraktioner och fosforfraktioner.
- c) Mätdata (vattenföring, vattenstånd, kväve- och fosforkoncentrationer) för kalibrering och verifiering av modellen.

Å-HYPE beräknar tillrinningen från land till havet som dagliga värden av Q, tot-N (och fraktioner), samt tot-P (och fraktioner).

Tidsperioden för beräkningarna föreslås till 30 år (1986-2015) och indata och mätdata behöver vara representativa för denna period eller så långt det är möjligt.

3. Uppsättning Kustzonsmodellen för Ålands skärgård

SMHI tar fram en uppsättning av Kustzonsmodellen för tre kustvattenförekomster kring Åland förutsatt att Åland tillgängliggör:

- a) Kustvattenförekomstindelning
- b) Hypsografer för varje vattenförekomst (hypsograf = area-djupförhållande)
- c) Sundareor och maxdjup mellan kustvattenförekomsterna

- d) Punktutsläpp av kväve och fosfor, helst i kvävefraktioner och fosforfraktioner (precis som i fallet med tillrinningsdata).
- e) Mätdata i området för kalibrering och verifiering.

Tidsperioden för beräkningarna föreslås till 30 år (1986-2015) och indata och mätdata behöver vara representativa för denna period.

En detaljerad specifikation av arbetet med Kustzonsmodellen för Åland finns i bifogat dokument **Spec_ny_modelluppsättning** med två bilagor. Här finns bl.a. information om hur ÅLR bäst förbereder indatafiler till Kustzonsmodellen med exempel.

4. Uppsättning av Vattenwebb för Åland

SMHI tar fram ett webbgränssnitt för tillgängliggörande av modellberäkningar på land och i kust. I webbgränssnittet ska användare kunna (a) ladda ner tidsserier per område, eller statistiska värden för hela Åland (alla områden), (b) kunna jämföra modellberäknade värden med uppmätta värden där dessa finns tillgängliga, samt (c) visualisera flöden och källfördelningar av N och P med enklare scenarioverktyg.

Tidplan

Hösten 2016

Leverans från ÅLR: Delavrinningsområden och kustvattenförekomster som ska användas för modelluppsättning.

Hösten 2016

En veckolång (mån-fre) workshop med projektstart för experter från SMHI och ÅLR med syfte att skapa indatafiler till modellerna, se exempel för Kustzonsmodellen i bifogat dokument **Spec_ny_modelluppsättning** med två bilagor.

Hösten 2016-Våren 2017

Arbete och dialog med regelbundna avstämningar via onlinemöten, t.ex. Skype.

Senast 1 juni 2017

Första version av modellerna för land (Å-HYPE) och Kust (Å-Kustzonsmodell) färdigställda och godkända. Modellerna lämnas över till SMHIs webbutvecklare som påbörjar arbetet att sätta upp Å-Vattenwebb.

Senast 1 november 2017

Å-Vattenwebb version 1.0 på webben med möjlighet att ladda ner data från land- och kustvattenförekomster, jämföra mät- och modelldata, samt visualisera flöden och källfördelning i karta med enklare scenarioverktyg.

Vid försenade leveranser från Åland förskjuts SMHIs leveranser med motsvarande tid plus eventuell ledighet.

Pris

SMHI erbjuder att genomföra projektet med ÅLR till självkostnadspris, dvs med samma taxa som SMHI använder för arbete gentemot svenska myndigheter. Det totala priset för projektet är **€100 000**. ÅLR ges möjlighet att påverka hur SMHIs arbetsinsatser ska prioriteras under projektets gång, dvs hur SMHI ska fördela sina arbetsinsatser, för att säkerställa att projektet ger största möjliga nytta för ÅLR.

Under 2016-2017 täcks driftskostnaderna för Å-Vattenwebb av projektets budget, men fortsättningsvis är driftskostnaden Å-Vattenwebb **€10 000/år**. Driftsavtalet förlängs automatiskt årligen med möjlighet för båda parter att säga upp driftsavtalet minst tre månader före årsskiftet, dvs senast 1 oktober varje år.

Förslag på fortsättning 2018

SMHI erbjuder möjligheter att vidareutveckla Å-Vattenwebb efter projektets avslut. Exempel på framtida arbetsinsatser är:

- Förbättrad kalibrering av Å-HYPE och Å-Kustzonsmodell.
- Vidareutveckling av webbaserat scenarioverktyg.
- Förlängning av tidsserier och utsläppsdata.

Denna offert gäller en månad t.o.m. 2016-10-16.